

Postawy rodzicielskie

Postawy rodzicielskie...

- **Postawy rodzicielskie określają uczuciowy stosunek rodziców do dzieci**
- **Tendencja do zachowywania się w pewien specyficzny sposób w stosunku do dziecka**

M. Ziemska

Postawy rodzicielskie

- zawierają czynnik uczuciowy, który wyznacza zachowanie się rodziców wobec dziecka,
- rodzice w określony sposób postępują z dzieckiem, myślą o nim, mówią do niego - i to właśnie ten określony sposób zachowania pozwala poznać ich postawę rodzicielską

Każda postawa zawiera 3 składniki (komponenty) :

- **poznawczy (myślowy)**
- **emocjonalny (uczuciowy)**
- **behawioralny (działania)**

- **składnik poznawczy (myślowy)** znajduje wyraz w poglądach na temat dziecka, w ocenie jego zachowania, stanowi zasób wiedzy oraz zbiór przekonań dotyczących dziecka

- **składnik emocjonalny (uczuciowy)** wyznacza kierunek, charakter myślenia i działania rodziców oraz wiąże się ze stosunkiem uczuciowym względem dziecka
- jest najbardziej znaczącym składnikiem postawy ponieważ wyznacza on kierunek pozostałych

- **składnik behawioralny (działania)** to przejaw czynnego zachowania się rodziców wobec dziecka -sposób traktowania dziecka

Rodzaje postaw rodzicielskich

według Marii Ziemskiej

Postawy właściwe

- **akceptacja dziecka**
- **współdziałanie z dzieckiem**
- **rozumna swoboda**
- **uznanie praw dziecka**

Postawy niewłaściwe

- **postawa odtrącająca**
- **postawa unikająca**
- **postawa nadmiernie chroniąca**
- **postawa nadmiernie wymagająca**

Postawy właściwe

- **akceptacja dziecka** – przyjęcie dziecka takim, jakim ono jest wraz z jego zaletami, wadami cechami fizycznymi i usposobieniem. Rodzic jest empatyczny oraz tolerancyjny, lecz nie bezkrytyczny wobec dziecka i jego zachowań

- **Współdziałanie z dzieckiem** – postawa ta przejawia się zaangażowaniem i zainteresowaniem rodziców pracą i zabawą dziecka oraz zaangażowaniem dziecka w sprawy domu i rodziny. Rodzic daje dziecku prawo do wyrażania swoich opinii i decydowania o wielu kwestiach

- **Rozumna swoboda** – wraz z rozwojem dziecka rodzice dają mu odpowiedni do jego wieku zakres swobody, stosownie do rozwoju dziecka otrzymuje ono coraz większy „kredyt zaufania” w działaniu. Rodzic utrzymuje swój autorytet i właściwie kieruje dzieckiem

- **Uznanie praw dziecka** – rodzice uznają prawa dziecka w rodzinie jako równe, jest ono postrzegane jako równoprawny członek rodziny, bez przeceniania lub niedoceniania jego roli. Rodzic kieruje dzieckiem wyjaśniając, tłumacząc, szanuje dziecko i jego indywidualne cechy

Postawy niewłaściwe

- **Postawa unikająca** wynika z nadmiernego dystansu uczuciowego rodzica wobec dziecka, rodzice nie przejawiają zainteresowania wobec dziecka, nie dbają o jego dobro, o zaspakajanie jego potrzeb, zaniedbują je uczuciowo i opiekuńczo a także pod względem stawianych dziecku wymagań

- **Postawa odtrącająca-** rodzic nie toleruje dziecka kontakt z nim przepełniony jest wrogością i niechęcią, otwarcie je krytykuje, nie dopuszcza do głosu, stosuje kary. Charakteryzuje się nadmiernym dystansem uczuciowym i dominacją rodziców

- **Postawa nadmiernie chroniąca** – rodzice obdarzają dziecko nadmierną opiekuńczością i pobłażliwością, nie doceniają możliwości dziecka, nie pozwalają mu na samodzielność ograniczając jego swobodę

- **Postawa nadmiernie wymagająca** - rodzice nadmiernie skoncentrowani na dziecku, dziecko musi dostosowywać się do ich wygórowanych wymagań, nie liczą się z możliwościami dziecka, krytykują dziecko, gdy nie spełnia ich oczekiwań

Kształtowanie się postaw rodzicielskich jest procesem, który dokonuje się w systemie rodzinnym przez długi czas i podlega wpływom różnorodnych czynników

Przykładowe konsekwencje prawidłowych postaw rodzicielskich

- dziecko jest wesołe, pogodne, miłe, odważne,
- nawiązuje trwałe więzi emocjonalne, posiada zdolności do wyrażania uczuć, empatyczne
- podejmuje inicjatywę, rozwija zdolności twórcze, ciekawe świata, łatwo przystosowuje się do różnych sytuacji społecznych, zdolne do współdziałania, kończy rozpoczęte czynności,
- zwraca się do rodziców po rady i pomoc

Przykładowe konsekwencje nieprawidłowych postaw rodzicielskich

- brak wiary we własne siły, niskie aspiracje w działaniu, brak inicjatywy,
- niepewność, lękliwość,
- niezdolności w nawiązywaniu trwałych więzi uczuciowych - braku ufności,
- agresywność, pobudliwość, nieposłuszeństwo,
- uległość, bezradność, kłamstwa,
- zahamowanie rozwoju uczuć wyższych,
- trudności w przystosowaniu, zachowania aspołeczne

Od relacji dziecko-rodzic zależy przyszłość i jakość życia w dorosłości człowieka, dlatego tak ważną rolę odgrywają postawy rodzicielskie w procesie wychowania dziecka

Literatura

- Maria Ziemska, *Postawy rodzicielskie*. Wyd. 3. Warszawa, 2009.
- Mieczysław Plopa , *Psychologia rodziny: teoria i badania*, Kraków 2005
- Mieczysław Plopa , *Więzi w małżeństwie i rodzinie. Metody badań*, Kraków 2008
- Maria Lenarczyk, *Wpływ postaw rodzicielskich na zachowanie się dzieci*. „Opieka, Wychowanie, Terapia”. 2001, nr 2, s. 23-27.
- Ewa Zielińska, *Wpływ postaw rodzicielskich na rozwój osobowości dziecka*. „Bliżej Przedszkola”. 2017, nr 11, s. 12-15.
- *Wyzwania współczesnego dzieciństwa i rodzicielstwa: praca socjalna w perspektywie działań wychowawczych*. red. nauk. Joanna Szymanowska. Toruń, 2014

Dziękuję

J. Matejek